

Uwagi Stowarzyszenia Praktycy Compliance do ustawy o ochronie sygnalistów (druk senacki nr 98)

Lp.	Jednostka redakcyjna, której uwaga dotyczy	Uwaga	Propozycja zmian przepisu
1.	Art. 3 ust 1	Zakresu działania ustawy został ograniczony do wybranych dziedzin prawnych. Oznacza to, że osoby zgłaszające naruszenia prawa powszechnie obowiązującego w pozostałych dziedzinach – nie będą korzystały z ochrony prawnej. Dodatkowo – na sygnalistę zostanie przerzucony ciężar analizy prawnej, czy jego zgłoszenie podlega rozpatrzeniu, a on uzyskuje ochronę. Proponujemy objęcie przepisem wszystkich przepisów prawa powszechnie obowiązującego, z jednoczesnym wyraźnym ograniczeniem, że chodzi o informacje pozyskane w kontekście związanym z pracą, czyli takie, które mają wpływ na funkcjonowanie lub są związane z funkcjonowaniem podmiotu prawnego, aby kanały zgłoszeniowe nie były nadużywane dla zgłaszania spraw innego typu.	Nadanie art. 3 brzmienia: Naruszeniem prawa jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa, co do którego informacja została pozyskana w kontekście związanym z pracą, tj. które ma wpływ na funkcjonowanie lub jest związane z funkcjonowaniem podmiotu prawnego.
2.	Art. 3 ust 1	W przypadku, gdyby uwaga nr 1 nie została uwzględniona, pragniemy zwrócić uwagę na dwie szczegółowe dziedziny, które powinny zostać uzupełnione w tym przepisie. Konflikt interesów – obecny zakres pośrednio obejmuje tematykę konfliktu interesów w Prawie zamówień publicznych oraz przy wydatkowaniu środków europejskich, natomiast nie obejmuje przykładowo konfliktu interesów (zasad wyłączenia pracownika) w trybie przepisów Kodeksu postępowania	W przypadku nieuwzględnienia uwagi nr 1, proponujemy w art. 3 ust. 1 nowe brzmienie następujących punktów: 2) korupcji i <u>konfliktu interesów</u>;

		administracyjnego i Ordynacji podatkowej.	
3.	Art. 3 ust 1	Naruszenie sankcji (unijnych środków ograniczających) 19 maja 2024 r. weszła w życie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1226 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia przestępstw związanych z naruszeniem unijnych środków ograniczających i sankcji za takie naruszenia oraz zmiany dyrektywy (UE) 2018/1673. Art. 14 tej dyrektywy stanowi: „Zgłaszanie naruszeń unijnych środków ograniczających oraz ochrona osób zgłaszających takie naruszenia Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby dyrektywa (UE) 2019/1937 miała zastosowanie do zgłaszania naruszeń unijnych środków ograniczających, o których mowa w art. 3 i 4 niniejszej dyrektywy, oraz do ochrony osób zgłaszających takie naruszenia, na warunkach określonych w tej dyrektywie.” W związku z powyższym proponujemy implementację tego przepisu przez uzupełnienie dziedzin prawnych w projekcie o zgłaszanie naruszeń unijnych środków ograniczających.	Uzupełnienie art. 3 ust 1 projektu o punkt 19 w brzmieniu: 19) unijnych środków ograniczających. lub 19) unijnych i krajowych środków ograniczających (sankcji).
4.	Art. 5 ust. 1	Przepis ten naszym zdaniem nie implementuje w pełni poprawnie przepisów dyrektywy. W artykule 3 ust. 3 dyrektywa stanowi, że: <i>Niniejsza dyrektywa <u>nie wpływa na stosowanie prawa Unii ani prawa krajowego w odniesieniu do:</u></i> <i>a) ochrony informacji niejawnych;</i> <i>b) ochrony prawniczej tajemnicy zawodowej i tajemnicy medycznej;</i> <i>c) tajemnicy narady sędziowskiej; lub</i> <i>d) przepisów dotyczących postępowania karnego.</i>	Nadanie art. 5 ust. 1 ustawy brzmienia: <u>Niniejsza ustawa nie wpływa na stosowanie przepisów dotyczących ochrony:</u> 1) informacji niejawnych oraz innych informacji, które nie podlegają ujawnieniu z mocy przepisów prawa powszechnie obowiązującego ze względów bezpieczeństwa publicznego; 2) tajemnic związanych z wykonywaniem zawodów medycznych oraz prawniczych; 3) tajemnicy narady sędziowskiej;

		Projekt ustawy używa w art. 5 ust. 1 sformułowania: <i>Przepisów ustawy <u>nie stosuje się do informacji objętych</u>: ...</i> Sformułowanie projektu ogranicza zakres stosowania przepisów wynikający z dyrektywy. <u>Przykładowo</u>: sygnalista chce przekazać w zgłoszeniu informacje niejawne. Zgodnie z dyrektywą: może to zrobić, ale nie naruszając przepisów dotyczących ochrony informacji niejawnych. W praktyce może zażądać osobistego spotkania z osobą przyjmującą zgłoszenie, które odbędzie się w pomieszczeniu przystosowanym do przetwarzania informacji niejawnych, a protokół z przyjęcia zgłoszenia zostanie spisany i wydrukowany na urządzeniach certyfikowanych do przetwarzania informacji niejawnych. Obecne sformułowanie projektu ustawy uniemożliwia przekazanie i przyjęcie informacji niejawnych w zgłoszeniu wewnętrznym lub zewnętrznym. Dodatkowo zwracamy uwagę, że – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE - w przypadku niewłaściwej implementacji dyrektywy osoby fizyczne (tu: sygnaliści) będą mogli powoływać się bezpośrednio na jej przepisy, aby korzystać z przysługujących im praw. Proponujemy zmianę przepisu w sposób prawidłowo implementujący dyrektywę.	4) w postępowaniu karnym – tajemnicy postępowania przygotowawczego oraz tajemnicy rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.
5.	Art. 5 ust. 2	Oceniamy jako niecelowe całkowite wyłączenie ze stosowania przepisów ustawy zamówień obronnych udzielanych poza PZP, umów offsetowych oraz „innych środków” podejmowanych w trybie art. 346 TFUE. Sygnaliści są i byli cennych źródłem informacji o nadużyciach w dziedzinie obronności. Przykładowo informacje o nieprawidłowościach w odbiorze technicznym transporterów Rosomak pozwoliły na przetestowanie ich odporności balistycznej i jej wzmocnienie przed misją w Afganistanie. Pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę unaoczniała, że korupcja i nadużycia są strategicznym zagrożeniem dla bezpieczeństwa państwa i dla zdolności	Nadanie art. 5 ust. 2 brzmienia: <u>Przepisów rozdziału 5 nie stosuje się do naruszeń prawa</u> w zakresie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa w rozumieniu art. 7 pkt 36 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 i 1720), do których nie stosuje się przepisów tej ustawy, umów offsetowych zawieranych na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z

		operacyjnych Sił Zbrojnych. Rozumiejąc wrażliwość informacji przekazywanych przez sygnalistów oraz obawę przed ich upublicznianiem proponujemy przyjęcie dla tej sfery podobnych rozwiązań, które zostały przyjęte w projekcie ustawy dla działalności służb specjalnych.	realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1218) oraz innych środków podejmowanych w celu ochrony podstawowych lub istotnych interesów bezpieczeństwa państwa na podstawie art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Dodanie art. 5 ust. 5 w brzmieniu: Organem publicznym właściwym do przyjęcia zgłoszenia zewnętrznego dotyczącego naruszenia prawa, o którym mowa w art. 2, jest Minister Obrony Narodowej.
6.	Art. 8 ust. 6	Przepisy art. 8 zawierają lukę prawną, która potencjalnie umożliwia przedwczesne poinformowanie osoby, której dotyczy zgłoszenie, o wpłynięciu zgłoszenia. Może to grozić utrudnianiem postępowania wyjaśniającego przez np. niszczenie dowodów oraz naciskanie na potencjalnych świadków. Art. 8 ust. 6 wyłącza przepisy RODO tylko w zakresie podania osobie, której dotyczy zgłoszenie źródła pozyskania danych osobowych. Wobec osoby, której dotyczy zgłoszenie, nie są wyłączone inne obowiązki informacyjne z art. 14 RODO, ani uprawnienia do żądania informacji o przetwarzaniu jej danych osobowych wynikające z art. 15 RODO.	Dodatkowe wyłączenie stosowania art. 14 i art. 15 RODO wobec osoby, której dotyczy zgłoszenie, do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego.
7.	Art. 16 ust. 2	Przepis ten nie w pełni poprawnie implementuje przepisy dyrektywy. Art. 21 ust. 7 dyrektywy wprowadza ochronę przed uciążliwymi postępowaniami prawnymi wobec sygnalisty (np. dotyczącymi zniesławienia). Postępowania takie są często wszczynane jako element działań odwetowych. Dyrektywa stanowi, że sygnalista „<u>ma prawo</u> wystąpić o umorzenie postępowania, powołując się na zgłoszenie lub ujawnienie publiczne”.	Nadanie art. 16 ust. 2 brzmienia: W przypadku wszczęcia postępowania prawnego dotyczącego odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1, sygnalista <u>ma prawo</u> wystąpić o umorzenie takiego postępowania.

		Projekt ustawy używa w art. 16 ust. 2 łagodniejszego sformułowania: „sygnalista <u>może</u> wystąpić o umorzenie takiego postępowania”. Naszym zdaniem takie sformułowanie jest mniej jednoznaczne w zakresie prawa sygnalisty do umorzenia takiego postępowania, jeżeli zgłoszenie lub ujawnienie publiczne zostało dokonane zgodnie z przepisami ustawy.	
8.	Art. 21	Nie mamy uwag do brzmienia ust. 1 i ust. 2 tego artykułu, które zgodnie z dyrektywą rozszerzają ochronę przysługującą sygnaliście na inne kategorie osób i podmiotów. Jednocześnie zwracamy uwagę, że przyjmowanie zgłoszeń i prowadzenie działań następnych może się wiązać z groźbami, próbami i podejmowaniem działań odwetowych także wobec osób przyjmujących zgłoszenia, prowadzących działania następne oraz świadków. Proponujemy, aby w celu zapewnienia podejmowania działań następnych z należytą starannością objąć ochroną także te kategorie osób.	Dodanie w art. 21 ust. 3 w brzmieniu: Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby przyjmującej zgłoszenie, prowadzącej działania następne oraz przekazującej ustne lub pisemne informacje osobie prowadzącej działania następne, z wyjątkiem osoby, której dotyczy zgłoszenie.
9.	Art. 25 ust. 1 pkt. 3	Przepis ten nie przewiduje możliwości powierzenia prowadzenia działań następnych podmiotowi zewnętrznemu. Przepisy takie ustanowiono natomiast: • w ramach grup kapitałowych (art. 28 ust. 8, wspólna procedura umożliwia powierzenie działań następnych wybranemu podmiotowi z grupy), • w zakresie zgłoszeń zewnętrznych (można powierzyć innej jednostce w drodze porozumienia, art. 39 ust. 2) Proponujemy, aby analogiczny przepis dotyczący porozumienia lub umowy wprowadzono do rozpatrywania zgłoszeń wewnętrznych.	Nadanie art. 25 ust. 1 pkt. 3 brzmienia: 3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, <u>lub podmiot zewnętrzny</u>, upoważnione do podejmowania działań następnych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna, <u>podmiot zewnętrzny</u> lub osoba, o których mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność; Odpowiednie uzupełnienie przepisów art. 28.

